

MAŁGORZATA GASZ

KIERUNKI ZMIAN W ZAKRESIE UDZIELANIA POMOCY PUBLICZNEJ W POLSCE NA TLE ROZWIĄZAŃ EUROPEJSKICH

WSTĘP

Pomoc publiczna jako instrument poprawy konkurencyjności gospodarki stosowany jest współcześnie w wielu krajach na świecie. Właściwie adresowana, monitorowana i wykorzystywana zgodnie z przeznaczeniem pomoc publiczna może stanowić skuteczne narzędzie przewyższania barier występujących w działaniu podmiotów gospodarczych, a w konsekwencji stymulować wzrost ich konkurencyjności na rynkach międzynarodowych. Jednocześnie problematyka udzielania pomocy publicznej wzbudza wiele kontrowersji, wynikających z rozbieżności pomiędzy przesłankami stosowania tego instrumentu a wspólnotową polityką ochrony konkurencji. Zbyt szeroki zakres stosowania pomocy publicznej może stanowić czynnik osłabiający motywację efektywnościową przedsiębiorstw, jak również zagrażać dopuszczalnej konkurencji między krajami.

Celem artykułu jest próba oceny kierunków zmian w praktyce udzielania pomocy publicznej w Polsce w świetle działań zmierzających do poprawy i umocnienia konkurencyjności polskiej gospodarki oraz analiza porównawcza rozwiązań tej pomocy w Polsce na tle innych krajów Unii Europejskiej.

OBOWIĄZUJĄCE ROZWIĄZANIA W ZAKRESIE POMOCY PUBLICZNEJ

W rozumieniu Komisji Europejskiej za pomoc publiczną uznaje się pomoc udzielaną przez państwo członkowskie lub ze źródeł państwowych, w jakiegokolwiek formie, która narusza lub grozi naruszeniem konkurencji przez uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorstw lub produkcji niektórych wyrobów, w zakresie,

w jakim wpływa ona negatywnie na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi¹. W przeciwieństwie do pomocy udzielanej w ogólnym interesie gospodarczym, wspieranie działalności przedsiębiorstw ze środków publicznych traktowane jest w UE jako niezgodne z ideą wolności gospodarczej i regułami wspólnego rynku – selektywny charakter pomocy udzielanej konkretnemu przedsiębiorstwu wiąże się z przysporzeniem korzyści, których nie osiągnęłoby ono w normalnych konkurencyjnych warunkach. W związku z tym prawodawstwo unijne precyzyjnie reguluje warunki udzielania takiej pomocy, szczegółowo określając zarówno kwestie jej dopuszczalności, zakresu i procedur przyznawania środków, jak również monitorowania ich wykorzystania². Wspieranie przez państwo działalności określonych podmiotów oraz konkretnych procesów zachodzących w gospodarce związane jest z rozwojem pewnych wzorców konsumpcyjnych oraz szybkim tempem zmian technologicznych, które mogą stanowić zagrożenie dla określonych gałęzi przemysłu. W UE pomoc państwa skierowana do przedsiębiorców może mieć zarówno charakter bezpośredniego wsparcia finansowego (tzw. pomoc pozytywna), jak również wyrażać się redukcją bądź zrzeczeniem się podatków, opłat i należności przez budżet państwa lub budżety terenowe (tzw. pomoc negatywna). Podmiotami uprawnionymi do udzielania pomocy publicznej są przede wszystkim organy administracji publicznej oraz inne podmioty, w tym przedsiębiorcy publiczni. Tabela 1 prezentuje formy, w jakich udzielana może być pomoc publiczna³.

Obowiązujące we Wspólnocie rozwiązania sankcjonują udzielanie pomocy publicznej w ściśle określonych sytuacjach i na ściśle określonych zasadach. Dopuszczalne przez Komisję Europejską kierunki przeznaczenia pomocy publicznej obejmują: likwidację pojawiających się w gospodarce zakłóceń o charakterze ponadsektorowym, realizację przedsięwzięć podejmowanych w interesie europejskim, promowanie kultury, nauki i oświaty oraz rekompensowanie przedsiębiorcom kosztów związanych z realizacją zadań publicznych. Z punktu widzenia rozmiarów i częstotliwości udzielania zasadniczą rolę odgrywa pomoc regionalna, horyzontalna i sektorowa oraz w mniejszym stopniu pomoc *de mi-*

¹ Artykuł 87 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE).

² Prawo UE w zakresie pomocy publicznej koresponduje z regułami dotyczącymi subsydiów ustanowionymi *Porozumieniem w sprawie subsydiów i środków wyrównawczych*, przyjętymi przez Światową Organizację Handlu (WTO) i wiążącymi wszystkie kraje członkowskie. *Porozumienie* to wprowadziło dla krajów znajdujących się w okresie transformacji systemowej (w tym dla Polski) okres przejściowy (lata 1997–2001), w którym przewidziano możliwość odstępstw od jego reguł. Po jego zakończeniu Polskę obowiązują te same reguły co inne rozwinięte kraje członkowskie WTO.

³ Ponadto, zgodnie ze stanowiskiem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, pojęcie pomocy publicznej obejmuje wszelkie interwencje, które w różnych formach łagodzą obciążenia normalnie zawarte w budżecie przedsiębiorstwa i które, nie będąc dotacjami w ścisłym tego słowa znaczeniu, są podobne w swoim charakterze i mają ten sam skutek.

nimis. Przesłanką stosowania pomocy regionalnej jest nierównomierny poziom rozwoju gospodarczego poszczególnych państw członkowskich Unii. Dopuszczalna i zgodna z ideą wolnego rynku może być zatem pomoc ukierunkowana na pobudzanie i wspieranie długookresowego rozwoju gospodarczego (w formie pomocy inwestycyjnej i tworzenia nowych miejsc pracy) najmniej uprzywilejowanych regionów UE, tj. tych, w których poziom PKB *per capita* nie przekracza 75% średniego poziomu dla Unii⁴. Adresatami pomocy horyzontalnej mogą być wszyscy przedsiębiorcy niezależnie od miejsca prowadzenia działalności oraz sektora, w którym działają. W ramach tej pomocy określone branże otrzymują wsparcie przeznaczone na wdrażanie nowych technologii, ochronę środowiska, produkcję paliw alternatywnych, zapewnienie kapitału podwyższonego ryzyka, tworzenie nowych miejsc pracy oraz ratowanie i restrukturyzacje przedsiębiorstw będących w niekorzystnej sytuacji ekonomicznej wpływającej negatywnie na zdolność konkurencyjności na rynku. Pomoc sektorowa skierowana jest do sektorów gospodarki znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji ekonomicznej charakteryzującej się nadwyżkami mocy produkcyjnych oraz wymagających kapitałochłonnych inwestycji. Pomoc udzielana przedsiębiorcom działającym w sektorach uznanych za wrażliwe (hutnictwo żelaza i stali, sektory: motoryzacyjny, węglowy, stoczniowy, transportowy, włókien syntetycznych, rolny, rybołówstwa i rybactwa) jest dopuszczalna w sytuacji, gdy może wpłynąć na przyspieszenie niezbędnych zmian, rozwój określonych sektorów lub też przywraca ich długookresowe funkcjonowanie, jak również łagodzi społeczne i gospodarcze koszty zmian w tych sektorach.

Tabela 1. Formy pomocy publicznej

– Dotacje oraz ulgi i zwolnienia podatkowe; – Dokapitalizowanie przedsiębiorców na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku; – Pożyczki lub kredyty udzielane przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku; – Poręczenia i gwarancja kredytowe udzielane za zobowiązania przedsiębiorców na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku; – Zaniechanie poboru podatku, odroczenie terminu zapłaty, rozłożenie na raty podatku lub zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę oraz umorzenie zaległości podatkowej bądź odsetek za zwłokę lub opłaty prolongacyjnej; – Umorzenie bądź zaniechanie ustalania lub poboru należnych od przedsiębiorcy świadczeń pieniężnych, stanowiących środki publiczne w rozumieniu przepisów ustawy o finansach publicznych, innych niż podatki, albo odraczania lub rozkładania na raty płatności takich świadczeń; – Zbycie lub oddanie do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków – na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.

Źródło: Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta.

⁴ Z możliwości wsparcia w ramach pomocy regionalnej wyłączeni są przedsiębiorcy prowadzący działalność w sektorach hutnictwa żelaza i stali oraz włókien syntetycznych, uznanych za branże negatywnej konkurencji na rynku wspólnotowym.

Przedsiębiorcy, obok pomocy regionalnej, horyzontalnej czy sektorowej, mogą także ubiegać się o pomoc *de minimis*⁵. Zgodnie z tzw. zasadą *de minimis* za pomoc publiczną nie uznaje się pomocy, której wartość w okresie kolejnych trzech lat nie przekracza 200 tys. euro brutto, a także przeznaczonej dla przedsiębiorców działających wyłącznie na rynkach lokalnych, pod warunkiem jednak, że pomoc ta nie dotyczy eksportu oraz nie faworyzuje produktów krajowych w stosunku do importowanych. W świetle aktualnych uregulowań rodzajowy katalog działalności, na które udzielona może być pomoc *de minimis*, rozszerzony został o transport i część rolnictwa⁶. Pomoc *de minimis* może być udzielona jedynie w formach przejrzystych, tzn. takich, w odniesieniu do których nie ma konieczności szacowania ryzyka dla obliczenia wartości pomocy.

POMOC PUBLICZNA W POLSCE – POZIOM, TENDENCJE I KIERUNKI ZMIAN

W analizie danych statystycznych dotyczących wielkości, form i rodzaju udzielonej pomocy publicznej w okresie 2000–2007 zawartych w sprawozdaniach Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów należy wyszczególnić lata 2000–2003 obejmujące czas przed akcesją oraz lata 2004–2007, tj. po akcesji Polski do Unii Europejskiej. Fakt ten wpłynął bowiem znacząco na zmianę priorytetów i kierunków alokacji środków w ramach pomocy publicznej, umożliwiając przedsiębiorcom m.in. dostęp do środków finansowych w ramach sektorowych programów operacyjnych, co miało niebagatelne znaczenie dla sektora MSP oraz badawczo-rozwojowego.

Przystępując do struktur unijnych, Polska zobowiązała się do stosowania i przestrzegania unijnych reguł w zakresie udzielania pomocy publicznej. Wiązało się to z koniecznością modyfikacji dotychczas stosowanego trybu udzielania tej pomocy. Na skutek powstałych rozbieżności w określonych dziedzinach zdecydowano się na przyjęcie rozwiązań przejściowych lub specjalnych warunków udzielania pomocy. W Polsce do obszarów wymagających takich rozwiązań należały w szczególności: wsparcie przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej (odroczenie lub rozłożenie na raty zobowiązań publicznych), pomoc dla przedsiębiorców w dziedzinie ochrony środowiska (duża różnica w stan-

⁵ Szczegółowe zasady stosowania pomocy *de minimis* reguluje Rozporządzenie Komisji Europejskiej nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis*.

⁶ Według dotychczasowych przepisów pomoc nie mogła być przyznana na działalność transportową. Obecnie jest ona dopuszczalna, nie może jednak przekroczyć 100 tys. euro, a podmiot zajmujący się transportem nie może jej przeznaczyć na zakup pojazdów do transportu.

dardach środowiskowych między Polską a krajami Unii) oraz pomoc państwa dla przedsiębiorstw funkcjonujących na terenach specjalnych stref ekonomicznych (SSE). W efekcie harmonizacji prawa polskiego ze wspólnotowym dorobkiem prawnym w dziedzinie pomocy państwa (w Polsce określanej jako pomoc publiczna), począwszy od 1 maja 2004 roku, zastosowanie mają bezpośrednio przepisy wspólnotowe, a wszelkie kompetencje w zakresie przyznawania oraz monitorowania pomocy publicznej leżą w gestii Komisji Europejskiej.

Po roku 2003 pomoc publiczna w Polsce ukierunkowana została na ograniczenie pomocy w sektorach schyłkowych przy jednoczesnym zwiększeniu wsparcia dla sektora MSP. Inne ważne zmiany dokonały się w takich obszarach, jak: rodzaje i maksymalna wielkość pomocy, zakres podmiotowy beneficjentów uprawnionych do korzystania z pomocy oraz sposób przedstawiania i agregowania danych, tak by były one porównywalne z danymi przygotowywanymi przez Komisję Europejską. Dzięki zwiększeniu znaczenia pomocy horyzontalnej znaczna część pomocy publicznej mogła służyć wspieraniu i promowaniu rozwoju przedsiębiorczości oraz poprawy konkurencyjności podmiotów gospodarczych. Taka ewolucja priorytetów pomocy publicznej w Polsce, oparta na skorelowaniu tej polityki z wymogami, standardami oraz tendencjami UE, wpisywała się w koncepcję budowy nowoczesnej gospodarki rynkowej.

Wielkość pomocy publicznej udzielonej w 2000 roku kształtowała się na poziomie 7,7 mld zł i była o blisko 15% niższa w stosunku do roku poprzedniego, co miało związek ze zmianami w prawie podatkowym (wygaśnięcie zwolnienia i ulgi w podatku dochodowym dla podatników posiadających status Zakładów Pracy Chronionej oraz uchylenie przepisów dotyczących tzw. powszechnych ulg inwestycyjnych w odniesieniu do osób prawnych). Rok później skala udzielonej pomocy była już wyższa o 45,16%, by w roku 2002 znów spaść o blisko 8,5% w relacji do roku ubiegłego. Zdecydowany wzrost wsparcia miał natomiast miejsce w 2003 r. – udzielona wówczas pomoc w kwocie 28,6 mld zł stanowiła 279,9% wartości z roku 2002. Przyczyną tak znacznych zmian (ponad sześciokrotny wzrost pomocy udzielonej w formie subsydiów podatkowych – grupa A2 i ponad trzykrotny wzrost w formie rozłożenia na raty płatności wobec budżetu – grupa C2) była konieczność realizacji postanowień ustawy o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego⁷. Począwszy od roku 2004, można odnotować tendencję stopniowego ograniczania skali udzielanej pomocy. Poziom wsparcia, który w 2004 roku wyniósł 8,8 mld zł, rok później spadł do 4,8 mld zł. Choć w 2006 roku, w porównaniu do roku poprzedniego, nastąpił 22,5% wzrost wartości udzielo-

⁷ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003–2006, Dz. U., nr 210, poz. 2037.

nej pomocy publicznej, jej relatywnie niewysoki poziom wpisuje się w tendencję zmniejszania ogólnej skali tej pomocy.

Analiza kierunków alokacji udzielanej pomocy publicznej w latach 2000–2007 skłania do wniosku, że w początkowym okresie jej strukturę cechował zbyt wysoki udział pomocy sektorowej, co wpłynęło na obniżenie pomocy na cele horyzontalne i regionalne. Zwiększonej pomocy udzielono jednakże w odpowiedzi na bieżące trudności określonych gałęzi przemysłu (głównie restrukturyzację górnictwa węglowego, a także transportu, hutnictwa żelaza i stali) lub konkretnych podmiotów (zwolnienia podatkowe zadłużonych przedsiębiorstw). W okresie 2000–2003 na pomoc sektorową przeznaczonych było odpowiednio: 30,1%, 24,1%, 17,9% i 70,7% ogólnej pomocy (zob. tab. 2). Znaczny jej wzrost w 2003 roku to skutek przekazania około 17,5 mld zł na restrukturyzację górnictwa węgla kamiennego oraz 2,1 mld zł na restrukturyzację sektora hutnictwa żelaza i stali⁸. Środki finansowe przekazywane w ramach programów dotyczących prorozwojowych działań gospodarczych (np. na terenie specjalnych stref ekonomicznych, dostosowanie przedsiębiorstw do wymagań unijnych w zakresie ochrony środowiska i standardów technicznych, nakłady na B + R) cechował zdecydowanie mniejszy udział w ogólnej wartości udzielonej pomocy. Dofinansowanie takich obszarów, jak rozwój MSP, działalność badawczo-rozwojowa czy ochrona środowiska, kształtowało się na poziomie 4% ogółu udzielonej pomocy w latach 2000 i 2001 oraz 4,1% w roku 2002. W tym czasie kraje UE przeznaczyły na ten cel ponad trzykrotnie więcej (odpowiednio: 14%, 15% i 16%). Pomoc sektorowa, w porównaniu do pomocy przyznawanej np. na sfinansowanie zakupu nowych technologii, prace badawcze czy szkolenia, w niektórych przypadkach może okazać się mało efektywna. Ponadto podlega silnej presji społecznej lub politycznej (sektor stoczniowy w Polsce). Jeżeli – mimo udzielonego w ramach pomocy publicznej wsparcia – dany podmiot nadal pozostaje nierentowny, może to oznaczać, że nie jest dostatecznie przygotowany do funkcjonowania w warunkach rynkowych i zamiast utrzymywać nieefektywne miejsca pracy, należy pomyśleć o jego faktycznej likwidacji. Począwszy od roku 2004, skala pomocy sektorowej systematycznie się zmniejsza – z poziomu 32% w 2004 roku jej wielkość spadła do 9,3% w roku 2007, co należy ocenić pozytywnie.

W obszarze pomocy regionalnej w latach 2000–2003 skala udzielonej pomocy nie przekroczyła 5% ogólnej wartości pomocy (najniższy 2,7% udział miał miejsce w 2003 r.). Poziom wsparcia w tym obszarze wzrósł znacznie po akcesji Polski do Unii Europejskiej. Począwszy od 2004 roku, kiedy ukształtowała się na

⁸ Począwszy od roku 2004, zgodnie z przyjętymi zobowiązaniami akcesyjnymi, pomoc na restrukturyzację hutnictwa jest niedopuszczalna, natomiast restrukturyzacja górnictwa węgla objęta została programem pomocowym, który przewiduje stopniowe zmniejszanie pomocy udzielanej na ten cel.

poziomie 9,7%, w następnych latach wielkość pomocy regionalnej była zdecydowanie wyższa i w latach 2005–2007 wyniosła odpowiednio 21%, 34,9% i 24,9% (tab. 2). Wśród przyczyn tego wzrostu wskazać należy przede wszystkim rosnącą wartość zwolnień podatkowych, z których korzystali przedsiębiorcy działający na terenach specjalnych stref ekonomicznych. Dominujący udział w strukturze pomocy regionalnej miały wydatki na wspieranie nowych inwestycji (w latach 2003–2006 kolejno: 83,7%, 77,1%, 87% oraz 69,6%), a w dalszej kolejności wydatki na tworzenie nowych miejsc pracy (od 16,3% w roku 2003 do 20,5% w roku 2006), co należy ocenić pozytywnie. Istotnym czynnikiem generującym wzrost wydatków krajowych w ramach pomocy regionalnej jest także wymóg współfinansowania określonych projektów w ramach dotacji z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, w szczególności Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W zakresie pomocy horyzontalnej, choć w badanym okresie cechował ją najwyższy udział w ogólnej skali pomocy, w latach 2000–2003 jej znaczenie spadało. Podczas gdy w roku 2000 pomoc horyzontalna stanowiła 64,4% ogólnej wartości pomocy, w roku 2003 zmniejszyła się do poziomu 10%, by w następnym okresie osiągnąć wielkość 50,5% ogólnej wartości pomocy. Tak istotny wzrost znaczenia tego kierunku alokacji w znacznej mierze był efektem realizacji postanowień tzw. ustaw antykryzysowych. W 2003 roku 61,6% środków horyzontalnych przeznaczono na restrukturyzację, 12,2% na ochronę środowiska, a 10,4% spożytkowano na cel, jakim było utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy. W 2004 roku środki na restrukturyzację stanowiły już blisko 81% pomocy horyzontalnej, natomiast 12,1% pomocy skierowane było na poprawę poziomu zatrudnienia. W latach 2005 i 2006 pomoc horyzontalną cechował blisko 50% udział w strukturze udzielonej pomocy, choć odnotować należy jej niewielki spadek w porównaniu z rokiem 2004 (odpowiednio 49,9% i 48,9%). Korzystnym zjawiskiem był wzrost pomocy udzielanej na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw (wzrost o 350% w stosunku do roku 2004), a także szkolenia (120%), zatrudnienie (103%) oraz prace badawczo-rozwojowe (34%). W roku 2007 pomoc horyzontalną cechował już 65,5% udział w strukturze.

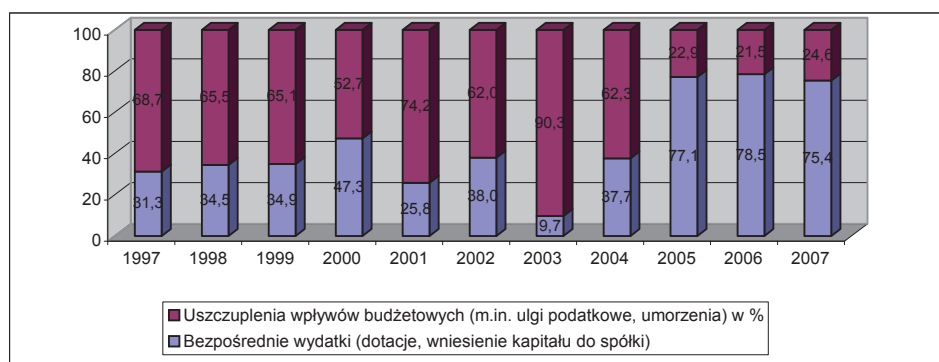
Najbardziej zbliżony do optymalnej struktury pomocy nakreślonej przez Strategię Lizbońską⁹ charakter miała pomoc udzielona w roku 2004. Rysującą się tendencją stopniowego ograniczania oraz ściślejszego kontrolowania pomocy publicznej przy jednoczesnym wzroście wartości pomocy przeznaczanej na poszcze-

⁹ W marcu 2000 r. Rada Europejska na szczycie w Lizbonie wezwała państwa członkowskie do zmniejszenia ogólnego poziomu pomocy publicznej i odejścia od wspierania poszczególnych przedsiębiorstw i sektorów na rzecz celów horyzontalnych. W 2001 r. w Sztokholmie zaapelowano do państw członkowskich o zmniejszenie do 2003 r. wielkości pomocy publicznej w relacji do PKB oraz o przeznaczanie pomocy na cele horyzontalne ważne dla całej Wspólnoty, jak np. polityka spójności.

gólne cele horyzontalne należy ocenić pozytywnie. Świadczy to bowiem o tym, że pomoc publiczna udzielana w Polsce nabiera charakteru pomocy stymulującej rozwój społeczno-gospodarczy, który jest jednym z podstawowych celów Strategii Lizbońskiej.

Wśród form udzielonej pomocy publicznej w całym badanym okresie dominowały zaliczane do grupy A dotacje oraz zwolnienia podatkowe i funduszo-we. W dalszej kolejności najczęściej stosowaną formą pomocy było tzw. miękkie kredytowanie (grupa C), gdzie w latach 2000–2003 następował systematyczny wzrost wartości pomocy udzielonej w formie odroczenia lub rozłożenia na raty płatności wobec budżetu lub funduszu (grupa C2). Wsparcie w formie subsydiów kapitałowo-inwestycyjnych udzielane było na niewielkim poziomie.

Mając na uwadze efektywność wykorzystania pomocy publicznej, istotna jest wiedza, jaką jej część stanowią bezpośrednie wydatki z budżetu (na które składają się dotacje, subsydia kapitałowo-inwestycyjne, kredyty preferencyjne oraz gwarancje kredytowe), a jaki jest udział pomocy biernej, której wyrazem jest rezygnacja z należnych budżetowi wpływów. W Polsce w latach 2000–2004 dominujący udział w ogólnej wartości udzielonej pomocy miały uszczuplenia wpływów budżetowych przy zdecydowanie za niskim poziomie wydatków bezpośrednich, co świadczy o tym, że udzielanie pomocy publicznej w Polsce miało w tym okresie charakter pasywny. Począwszy od roku 2005, zdecydowana większość pomocy publicznej udzielana jest w tzw. formach aktywnych (głównie dotacje). Osiągnięty w 2005 roku 77,1% udział bezpośrednich wydatków w ogólnej wartości pomocy przy 22,9% udziale pomocy biernej to efekt istotnego ograniczenia procesów restrukturyzacyjnych po akcesji Polski do UE.

Wykres 1. Sposób finansowania pomocy państwa w Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w *Raporcie o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2007 roku*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Warszawa 2008 r., s. 10.

Sukcesywny wzrost wartości pomocy udzielanej w formie dotacji na rzecz ograniczenia skali pomocy w postaci subsydiów podatkowych wyraża naturalną tendencję wynikającą ze wzrostu poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a co za tym idzie wzrostu możliwości budżetu państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wspierania przedsiębiorców. W Unii Europejskiej dotacje uznawane są za najbardziej przejrzystą formę pomocy i z tego powodu najbardziej preferowaną.

W projektach rządowych zaplanowano dalsze, korzystne dla polskiej gospodarki zmiany w zakresie struktury udzielania pomocy publicznej. Zakłada się m.in. przeznaczenie blisko 1,2 mld zł na wsparcie rozwoju małych i średnich firm oraz 1,5 mld zł na tworzenie nowych miejsc pracy. Dodatkowo ponad 40% z 27 mld zł planowanej pomocy publicznej ma zostać przeznaczony na finansowanie nowych inwestycji i tworzenie miejsc pracy w regionach, z kolei 43% całkowitej pomocy otrzymać mają firmy z przeznaczeniem na badania i rozwój, szkolenia oraz inwestycje w ochronę środowiska. W ramach programów operacyjnych 8,5 mld zł otrzymać mają firmy na inwestycje ekologiczne oraz modernizację zakładów produkcyjnych (obejmujące m.in. gospodarkę odpadami, gospodarkę wodno-ściekową i odnawialne źródła energii). Pozytywnym zjawiskiem będzie ograniczenie skali pomocy sektorowej (skierowanej głównie do sektora węgla kamiennego i przemysłu stoczniowego). W okresie 2007–2013 poziom wsparcia ma wynieść 4,3 mld zł, co stanowić będzie jedynie 16% ogólnej wartości pomocy publicznej¹⁰.

Zasadniczym mankamentem systemu pomocy publicznej w Polsce jest jej niedostateczna przejrzystość oraz słaba koordynacja i brak spójnych rozwiązań prawnych. Udzielaniem pomocy publicznej w Polsce zajmuje się zbyt duża liczba dysponentów na różnych szczeblach zarządzania (ministerstwa, agencje, fundusze), co utrudnia koordynację podejmowanych działań. Negatywną konsekwencją takiego stanu rzeczy jest często brak spójności stosowanych narzędzi. Istotne znaczenie dla poprawy przejrzystości udzielanej pomocy publicznej miałyby zatem dokonanie analizy stosowanych instrumentów i wyeliminowanie tych, które do tychczas pozostawały „martwe” bądź ich działanie wywoływało sprzeczne z oczekiwaniami skutki. Przy zmianie priorytetów polityki gospodarczej skierowanej do przedsiębiorstw, polityka państwa w zakresie udzielania pomocy publicznej powinna być przede wszystkim bardziej aktywna, zorientowana na wspieranie projektów, które w dłuższym okresie dadzą trwałe efekty gospodarcze i społeczne, a zarazem w coraz mniejszym stopniu powinna mieć charakter interwencyjny.

¹⁰ Zob. *Kierunki udzielania pomocy publicznej w latach 2007–2013*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, lipiec 2007.

Tabela 2. Struktura pomocy publicznej w Polsce (lata 2000–2007)

Rok	2000		2001		2002		2003		2004*		2005		2006		2007	
	w mln zł	w %	w mln zł	w %	w mln zł	w %	w mln zł	w %	w mln zł	w %	w mln zł	w %	w mln zł	w %	w mln zł	w %
Ogólna wartość udzielonej pomocy (w mln zł)	7.712,0	100,0	11.194,8	100,0	10.227,60	100,0	28.355,6	100,0	8.809,3	100,0	3.646,2	100,0	4.468,4	100,0	4.847,2	100,0
Grupa A, w tym	6.516,0	84,5	6.328,9	56,5	6.658,1	64,8	21.342,5	75,3	6.602,1	74,9	3.461,3	94,9	4.358,0	97,5	4.746,2	98,0
A1	3.548,8	46,0	2.860,5	25,6	3.888,7	37,8	2.619,2	9,2	2.189,4	24,9	2.811,9	77,1	3.502,4	78,3	3.644,1	76,8
A2	2.967,2	38,5	3.468,4	31,0	2.769,4	26,9	18.723,3	66,0	4.412,7	50,1	649,4	17,8	855,6	19,2	1.102,1	23,2
Grupa B, w tym	120,2	1,5	19,7	0,2	27,1	0,3	1.388,8	4,9	1.391,5	15,8	0,0	3,1		0,2		0,2
B1	102,6	1,3	19,3	0,2	25,2	0,3	135,1	0,5	1123,4	12,8	0,0	0,0	8,0	0,2	10,4	0,2
B2	17,6	0,2	0,4	0,0	1,9	0,0	1253,7	4,4	268	3,0	0,0	0,0		–		–
Grupa C, w tym	875,0	11,4	2.272,2	20,3	1.186,8	11,5	3.200,7	11,3	304,3	3,5	112,1	3,1	102,5	2,3	66,8	1,4
C1	737,0	9,6	1.680,8	15,0	454,8	4,4	1.001,9	3,5	257,7	2,9	93,9	2,6	93,3	2,1	66,5	1,4
C2	138,0	1,8	591,9	5,3	732,0	7,1	2.198,8	7,8	46,6	0,6	18,2	0,5	9,2	0,2	0,3	0,0
Grupa D1	200,7	2,6	1.802,4	16,1	2.244,8	21,8	1.537,3	5,4	511,4	5,8	72,7	–	0,0	–	0,0	0,0
Inne	–	–	771,1	6,9	160,8	1,6	886,4	3,1	0,0	–	0,0	–	0,0	–	23,8	0,7
Kierunki przeznaczenia pomocy publicznej																
Pomoc horyzontalna	4.964,4	64,4	3.569,4	31,9	3.450,7	33,6	2.840,8	10,0	4.453,1	50,5	1.821,7	49,9	2.183,1	48,9	3.157,7	65,5
Pomoc sektorowa	2.323,8	30,1	2.700,3	24,1	1.835,4	17,9	20.053,2	70,7	2.819,0	32,0	1.048,5	28,8	699,8	15,7	448,5	9,3
Pomoc regionalna	284,27	3,7	382,4	3,4	496,6	4,6	753,2	2,7	854,7	9,7	763,6	21,0	1.558,3	34,9	1.208,4	24,9
Inne tytuły	–	–	2.112,0	18,9	2.706,0	26,3	3.417,3	12,1	682,5	7,8	12,4	0,3	27,2	0,6	18,1	0,4
Udział wartości pomocy w PKB	1,1%		1,5%		1,3%		3,5%		1,0%		0,4%		0,4%		0,4%	

* Począwszy do 2004 r. prezentowane dane nie obejmują pomocy w transporcie.

Grupa A – dotacje i ulgi podatkowe; A1 – dotacje, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych, refundacje, inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych lub realizacją ich zadań statutowych, A2 – subsydia podatkowe; Grupa B – subsydia kapitałowo-inwestycyjne; B1 – wniesienie kapitału do spółki, B2 – konwersja wierzytelności na akcje lub udziały; Grupa C – tzw. „miękkie kredytowanie”; C1 – pożyczki preferencyjne, dopłaty oprocentowania kredytów bankowych, pożyczki warunkowo umorzone, C2 – odroczenie lub rozłożenie na raty płatności podatku lub zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę, odroczenie lub rozłożenie na raty płatności opłaty (składki, wpłaty) lub kary; Grupa D1 – poręczenia i gwarancje kredytowe.

Źródło: Raporty o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom za lata 2000–2007, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W tych warunkach należy zwrócić szczególną uwagę na stosowanie wobec przedsiębiorstw takiego zestawu instrumentów, których efekty działania będą się wzajemnie wzmacniały. Konieczne jest również wprowadzenie, w ślad za krajami UE, mechanizmów zapewniających kontrolowanie przebiegu realizacji programów pomocowych, ich ocenę, a także określenie okresu, w jakim może być przyznana pomoc konkretnemu przedsiębiorstwu, tak aby nie dopuszczać do trwałego uzależnienia od takiego wsparcia.

POMOC PUBLICZNA W POLSCE NA TLE UNII EUROPEJSKIEJ

W Unii Europejskiej pomoc publiczna dozwolona jest w sytuacjach, gdy jej pozytywne oddziaływanie kompensuje skutki zakłócenia konkurencji na rynku. Zasadniczą różnicą między praktyką udzielania pomocy publicznej w Unii i w Polsce jest nie tyle poziom tej pomocy, ile jej przeznaczenie oraz forma. Różnicowanie to jest pochodną odmiennego stopnia rozwoju państw członkowskich i związanych z tym faktem niejednorodnych potrzeb poszczególnych gospodarek. W czasie, gdy w Polsce zasadniczym kierunkiem oddziaływania pomocy państwa były działania strukturalne, związane koniecznością restrukturyzacji gospodarki, a przez długi czas podstawową formę pomocy stanowiły zwolnienia, ulgi i umorzenia należności podatkowych i ubezpieczeniowych, przy zdecydowanie mniejszym udziale subwencji z budżetu państwa, w krajach Unii relacje te były odwrotne. Restrukturyzacja sektorowa przestarzałych, kapitałochłonnych branż stanowiła istotny sposób zwiększania konkurencyjności polskiej produkcji, a jej celem była zmiana gałęziowej struktury przemysłu na rzecz wzrostu udziału nowoczesnej produkcji z szerokimi możliwościami zbytu, stanowiącymi siłę napędową gospodarki. Sukcesywne ograniczanie pomocy państwa dla sektorów wrażliwych w krajach Unii wynika z przeprowadzonych tam już wcześniej programów restrukturyzacyjnych i modernizacyjnych.

Obserwowane na przestrzeni ostatnich lat tendencje unijnej polityki w zakresie pomocy publicznej charakteryzuje ograniczanie skali tej pomocy na rzecz korzystania z innych środków interwencji w procesy gospodarcze, które w mniejszym stopniu zakłócają zasady konkurencji, przy jednoczesnym zwiększeniu skuteczności wykorzystywania dostępnych środków finansowych. W większości krajów członkowskich UE udaje się konsekwentnie obniżać wielkość udzielanej pomocy publicznej oraz jednocześnie kierować przekazywane środki głównie na cele horyzontalne, takie jak badania i rozwój, zatrudnienie, szkolenia. Działania takie postrzegane są jako kluczowy element efektywnej konkurencji. W 2003 roku najpoważniejsze ograniczenie wartości pomocy dotyczyło przede wszystkim tych krajów, które w latach poprzednich korzystały z niej w stopniu największym,

a więc: Francji, Niemiec, Włoch oraz Wielkiej Brytanii. Z kolei wzrost wielkości pomocy miał miejsce w Irlandii, Danii, Luksemburgu oraz Holandii¹¹. Poszczególne kraje członkowskie Unii cechuje znaczne zróżnicowanie zarówno wielkości pomocy w przeliczeniu na mieszkańca, jak i relacji pomocy publicznej w stosunku do PKB.

Tabela 3. Struktura pomocy publicznej w Polsce i UE według celu przeznaczenia (w %)

Przeznaczenie pomocy	UE-15	POLSKA	UE-25	POLSKA	UE-25	POLSKA	UE-25
	2003	2004		2005		2006	
Pomoc horyzontalna	58	50,5	58	49,9	65	48,9	66
Pomoc regionalna	21	9,7	18	21,0	19	34,9	19
Pomoc sektorowa	21	32,0	24	28,8	16	15,7	15

Źródło: dane Komisji Europejskiej oraz *Raporty o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w latach 2004–2007*.

W polityce UE w obszarze pomocy publicznej główną rolę odgrywa pomoc o charakterze horyzontalnym, a jej znaczenie, zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej, systematycznie wzrasta. Trend ten obserwuje się niemal we wszystkich krajach UE. Szczególną aprobatą Komisji Europejskiej cieszą się takie obszary jej przeznaczenia, jak: rozwój MSP, badania i rozwój oraz szkolenia.

Skala najistotniejszych różnic w wielkości i strukturze pomocy publicznej udzielonej w Polsce w roku 2003 (przed akcesją) w porównaniu do odpowiedniej struktury w krajach Unii dotyczyła przede wszystkim: górnictwa węglowego (udział tego rodzaju pomocy był w Polsce ponad 3-krotnie wyższy niż w Unii, przewyższając pomoc w takich krajach, jak Niemcy czy Hiszpania, czyli kraje o największych nakładach na pomoc dla górnictwa), pomocy horyzontalnej, której udział w Polsce na poziomie 10% znacząco odbiegał od średniego poziomu w UE, szczególnie w przypadku pomocy na badania i rozwój (0,4% wobec średnio 15% w UE) oraz pomocy na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw (4,7% w relacji do 14% średniego poziomu w UE), a także pomocy regionalnej, która w Polsce przed rokiem 2003 kształtowała się na poziomie nieprzekraczającym 5% ogólnej wartości pomocy (zob. tab. 2), podczas gdy średnia dla UE wynosiła 21% (tab. 3). Należy jednak mieć na uwadze, iż rok 2003 był rokiem poprzedzającym przystąpienie Polski do UE. Z tego powodu intencją rządu było wzmocnienie

¹¹ Państwa te uzyskały zgodę Komisji Europejskiej na przeznaczenie tej pomocy dla rolnictwa, usług finansowych oraz transportu kolejowego.

pozycji konkurencyjnej krajowych przedsiębiorstw głównie poprzez udzielanie pomocy publicznej, m.in. w postaci znacznej, jednorazowej pomocy w sektorze górnictwa węglowego. W 2003 roku pomoc horyzontalna stanowiła dominującą część w ogólnej wartości udzielanej pomocy niemal we wszystkich krajach unijnych (wyjątek stanowiła Portugalia z pomocą na poziomie 19%). W Belgii, Luksemburgu i Szwecji pomoc horyzontalna stanowiła 100% ogółu udzielonej pomocy, a w kolejnych siedmiu przekraczała poziom 90%¹². W zróżnicowanej strukturze wydatków na cele horyzontalne w państwach UE duże znaczenie mają wydatki na prace badawczo-rozwojowe (Finlandia, Austria, Holandia, Szwecja oraz Francja), pomoc adresowana do sektora MSP (Luksemburg, Belgia, Włochy i Holandia) oraz wydatki na ochronę środowiska (Dania, Szwecja i Niemcy). W przypadku Wielkiej Brytanii, Hiszpanii oraz Danii charakterystyczny jest wysoki udział szkoleń w ogólnej wartości pomocy publicznej horyzontalnej. Powyższe różnice pomiędzy państwami członkowskimi UE sygnalizują głównie odmienność realizowanych polityk gospodarczych, w tym zwłaszcza preferowanych celów rozwojowych. Podczas gdy w Holandii na badania i rozwój przeznaczono 26% ogólnej wartości pomocy (27% w Wielkiej Brytanii oraz 33% w Austrii), w Polsce wielkość ta kształtowała się na drastycznie niskim poziomie 0,4%.

W ramach pomocy sektorowej średni poziom wsparcia w UE wyniósł w 2003 roku 21%. Podczas gdy pomoc sektorowa udzielona w Portugalii kształtowała się na poziomie 81%, w Hiszpanii 37%, Irlandii 36%, Niemczech 27%, w Polsce stanowiła 70,7% ogólnej pomocy. Największa część tej pomocy skierowana była w krajach Unii (oraz w Polsce) do sektora górnictwa węgla¹³.

Do największych beneficjentów pomocy regionalnej w 2003 roku zaliczały się Grecja (84%), Luksemburg (76%) oraz Wielka Brytania (35%). Polska, obok Portugalii i Szwecji, należy do grupy krajów, w których pomoc regionalna miała znaczenie marginalne (odpowiednio 2,7%, 2% i 5%). W niektórych krajach, np. w Danii, poziom wsparcia na ten cel był zerowy¹⁴. W latach 2004–2006 średni poziom pomocy na cele horyzontalne w krajach UE był nadal stosunkowo wysoki (odpowiednio 76%, 84%, 85%) i wykazywał tendencję rosnącą. Znaczącymi jej beneficjentami, u których poziom wsparcia sięgał 100% ogółu udzielonej pomocy, były w tym okresie zarówno kraje tzw. starej Unii (Belgia, Luksemburg i Szwecja), jak również jej nowi członkowie: Estonia, Litwa, Czechy i Łotwa. Duża grupa krajów pożytkowała środki w ramach tej pomocy na poziomie przewyższającym 80%. Najniższy poziom pomocy horyzontalnej w analizowanym okresie odnotowuje się na Malcie (3%–7%), gdzie ponad 90% wsparcia stanowiła pomoc

¹² Źródło: *State Aid Scoreboard*, spring 2005 update, Brussels, 20.04.2004, DG Competition, COM (2005) 147 final.

¹³ Ibidem.

¹⁴ Ibidem.

strukturalna, oraz w Portugalii (14%–27%). W ramach pomocy horyzontalnej najwięcej środków (od 40% do 88%) przeznaczono na ochronę środowiska (Holandia, Dania, Niemcy, Finlandia, Szwecja), badania i rozwój (Czechy 26%–33%, Belgia 20%–25%, Luksemburg 19%–29%, Finlandia 25%–27%, Austrii 10%–26% oraz wsparcie sektora MSP w takich krajach, jak: Belgia 20%–39%, Włochy 20%–34%, Austria 12%–30% czy Luksemburg 21%–33%). W strukturze pomocy horyzontalnej w Polsce dominowały w tym czasie wydatki na zatrudnienie (13%–34%). Wysoki poziom pomocy kierowany do tego obszaru cechował także Danię (32%–42%). Prezentowane dane obrazują zatem znaczny stopień zróżnicowania struktury pomocy publicznej wewnątrz Unii, będący odzwierciedleniem aktualnych potrzeb gospodarki i priorytetów polityki w zakresie pomocy publicznej. W obszarze pomocy regionalnej w latach 2004–2006 jej największymi beneficjentami były nowe kraje członkowskie: Litwa (67%–92% pomocy ogółem), Czechy (36%–52%), Słowacja (32%–76%), Grecja (25%–67%) oraz Polska (10%–33%). Z kolei z pomocy sektorowej w największym stopniu skorzystały Malta (93%–97%), Portugalia (74%–86%), Polska (30%–74%), Słowacja (39%–76%), Węgry (48%–55%), Łotwa (19%–50%) i Litwa (67%–92%). Kraje te większość pomocy przeznaczyły na wsparcie sektora produkcyjnego, a w dalszej kolejności na potrzeby sektora węglowego oraz usług¹⁵.

Istotne różnice pomiędzy Polską a krajami Unii Europejskiej widoczne są także w obszarze form udzielanej pomocy publicznej. W UE preferowana jest pomoc aktywna (bezpośrednia, sprzyjająca rozwojowi przedsiębiorstw), jej wielkość kształtuje się na poziomie około 75% wydatków na te cele. W latach 2000–2004 niski udział wartości pomocy udzielonej w formie dotacji w Polsce był kompensowany znaczną wartością pomocy udzielanej w formie subsydiów podatkowych¹⁶, co stanowi tendencję odwrotną do obserwowanych w Unii. Podczas gdy w 2003 roku średni poziom dotacji udzielanych w Unii wynosił 58,6%, w Polsce stanowił jedynie 9,7%, jednakże począwszy od 2005 roku, relacje się odwróciły i w latach 2005–2007 poziom pomocy bezpośredniej przekroczył 70%.

Priorytetem polityki udzielania pomocy publicznej w Polsce powinno być dążenie do jak najszybszej likwidacji luki rozwojowej między Polską a innymi krajami Unii Europejskiej – dystans gospodarczy między Polską a największymi gospodarkami Unii, wyrażający się niższym poziomem PKB *per capita*, mniej

¹⁵ Źródło: *State Aid Scoreboard*, autumn 2005 update, Brussels, 9.12.2005, DG Competition, COM (2005) 624 final, *State Aid Scoreboard*, autumn 2006 update, Brussels, 11.12.2006, DG Competition, COM (2006) 761 final, *State Aid Scoreboard*, autumn 2007 update, Brussels, 13.12.2007, DG Competition, COM (2007) 791 final.

¹⁶ Z takich form pomocy korzystają głównie przedsiębiorstwa duże; podmioty małe (zwłaszcza mikro), mające utrudniony dostęp do takich form, często uciekają w szarą strefę (np. nie regulując należności wobec budżetu). Istotne jest więc systematyczne monitorowanie struktury tej pomocy.

nowoczesną strukturą jego wytwarzania oraz relatywnie dużym zakresem szarej strefy, nadal jest znaczny.

Po okresie, gdy realizacja celów restrukturyzacyjnych w polskiej gospodarce była koniecznością, pożądane jest zbliżenie wzorca pomocy państwa w Unii i w Polsce. Stosowane na szeroką skalę *quasi*-instrumenty pomocowe, jak tolerowanie zaległości podatkowych czy umorzenia zobowiązań, nieuwarunkowane rzeczywistą restrukturyzacją uważane są w Unii za mało efektywne i szkodliwe dla gospodarki. Stąd negatywne stanowisko Komisji Europejskiej w stosunku do pomocy publicznej, z jakiej korzystają przedsiębiorcy na terenach Specjalnych Stref Ekonomicznych. Według stanowiska Komisji nie likwidują one dysproporcji pomiędzy poszczególnymi regionami Polski i nie przyczyniają się do bardziej efektywnej alokacji czynników produkcji w skali kraju, nie spełniają również ogólnych kryteriów udzielania pomocy regionalnej obowiązujących w Unii. Za szczególnie rażące uważa się kumulowanie przez inwestorów wielu ulg, brak przejrzystości w zakresie wielkości udzielonej pomocy, długie wakacje podatkowe, stosowanie w niektórych przypadkach dopłat do eksportu (strefa mielecka) czy przywileje dla firm motoryzacyjnych (sektor wrażliwy). Stosowane w tym zakresie rozwiązania kreują wrażenie, iż w miejsce realizacji aktywnej polityki gospodarczej, prowadzącej do zmian strukturalnych, wspierane są wybrane poszczególne podmioty gospodarcze, co może prowadzić do nasilenia zjawiska zniekształcenia konkurencji. Z raportów UOKiK za rok 2007 i 2008 wynika, iż w porównaniu do sektora MSP, poziom pomocy przekazywanej dużym przedsiębiorcom, choć malejący, nadal jest wysoki. Pożądane jest zatem ustanowienie i wprowadzenie jednolitych kryteriów dostępności pomocy, jak również jasnych zasad jej udzielania, co będzie miało zasadnicze znaczenie dla równego traktowania przedsiębiorców przez władze publiczne. Szeroko pojęty rozwój gospodarczy kraju powinien być wspierany tymi rodzajami pomocy publicznej, które w długoterminowej perspektywie przyniosą najwięcej korzyści ekonomicznych, technologicznych i społecznych. Pozwoli to na podniesienie efektywności i skuteczności pomocy płynącej ze źródeł publicznych.

ZAKOŃCZENIE

Odmiennosc zarówno wielkości, jak i struktury pomocy publicznej w Polsce i Unii Europejskiej jest naturalną konsekwencją zróżnicowanego rozwoju i potrzeb gospodarki. W okresie przed 2003 roku polska gospodarka wymagała nakładów niezbędnych dla dokonania określonych zmian strukturalnych umożliwiających odejście od struktur przestarzałych i mało wydajnych na rzecz wspie-

rania dziedzin umożliwiających konkurowanie polskich przedsiębiorstw na rynku europejskim. Stąd przed akcesją transformowaną polską gospodarkę charakteryzował dużo większy niż w krajach UE udział pomocy publicznej w PKB, wysoki odsetek uszczupień budżetowych oraz ukierunkowanie pomocy na przestarzałe sektory przemysłu ciężkiego.

Strategicznym celem polityki państwa prowadzonej w sferze pomocy publicznej w Polsce powinno być skoncentrowanie pomocy publicznej na prorozwojowych kierunkach, wspieraniu dostępu przedsiębiorstw do nowych technologii, informacji i wiedzy służących ich rozwojowi, powiększaniu skali zatrudnienia oraz budowaniu ich trwałej przewagi konkurencyjnej na jednolitym rynku europejskim przy jednoczesnym dążeniu do eliminacji licznych barier występujących w działaniu podmiotów gospodarczych oraz poprawie skuteczności i efektywności udzielanej pomocy. Procesowi inicjowania pożądaných dla gospodarki zmian powinna towarzyszyć budowa stabilnego systemu prawnego, regulującego warunki działania podmiotów na rynku, oraz konsekwentna, ukierunkowana na osiągnięcie poprawy konkurencyjności pomoc rządowa, szczególnie w obszarze przygotowania i finansowania zakupu wysokozaawansowanych, specjalistycznych technologii.

DIRECTIONS IN PROCESS OF STATE AID IN POLAND COMPARED TO EUROPEAN UNITY SOLUTIONS

SUMMARY

State aid is nowadays one of the implements used to improve competition in the economic field in many countries all over the world. State aid needs to be addressed, monitored, and exploited properly in order to become an efficient tool to overcome barriers in local business, and moreover in international markets.

The subject of state aid arouses a lot of controversy in the fields of state aid circumstances and profits in opposition to EU antitrust policy. When state aid is used too often it can cause less motivation in the effectiveness of companies and can threaten economic competition on the global market.